

SKIP NOVAK

En av de tidiga professionella havskappseglarna. Amerikanen Skip Novak, 58, har efter ett kringfläckande liv på haven numera Kapstaden i Sydafrika som sin bas för äventyrsseglingar till Antarktis.

SKIP NOVAK SKEPPAREN MED STORT S

Skip Novak är född vid en insjö, men få har ägnat så stor del av sitt liv ute på oceanerna som han. Tidigt hade Skip en alldeles egen aura kring sig, skepparen med stort S. Han har kappseglat fem varv runt jorden och sedan 20 år seglar han varje år till Kap Horn eller Antarktis.

TEXT: HASSE BAUER FOTO: SKIP NOVAKS ARKIV

Skip Novak var något av en legend redan när jag träffade honom första gången för knappt 30 år sedan. Det var i Auckland i Nya Zeeland under Whitbread Round the World Race. Skip hade fyra år tidigare gjort sig ett namn som navigatör på Swan 65:an Kings Legend.

Nu var han skeppare på amerikanska Alaska Eagle. Efter vårt första möte blev det klart att jag fick en plats ombord och därmed kunde fullfölja kappseglingen jorden runt.

Ute på havet när vi satt och småpratade med varandra hände det att Skip, som är en belevad man, lite på skoj rabblade upp någon dikt. Jag fäste mig speciellt vid en, *The men that don't fit in* av Robert W. Service. Den sa mycket om både Skip och mig vid den här tidpunkten i våra liv. Fritt översatt börjar den så här:

*"Det finns en sort av människor som inte passar in
En sort som inte kan sitta still
Så de krossar hjärtan på sina nära och kära
Och strövar ut i världen som de vill"*

SEGLINGEN EN LIVSSTIL

Skip Novak tillhör första generationen professionella havskappseglare. De var seglare, ja, men också äventyrare och såg sina jobb mer som en livsstil och ett sätt att under några år genom segelsporten få se världen.

Visst var det viktigt att försöka vinna klassiker som Bermuda Race, Fastnet Race, Sydney Hobart Race, Cape Town till Rio, Transpac till Hawaii, Hongkong till Manilla och som kronan på verket Whitbread Round

the World Race, seglingen jorden runt som numera heter Volvo Ocean Race. Båtarna de jobbade på var stora "maxis", 80-fotare med 20 mans besättning; Kialoa, Condor, Windward Passage och Ondine.

Men lika viktigt var som sagt livsstilen. Efter målgång i en havskappsegling, oberoende om den varat i två dygn, en vecka eller en månad så festades det rejält. Det hörde liksom till. Skedde målgången på någon av de varma breddgraderna var snart däck och sittbrunn fyllda med stora islådor. Bland slasken från den krossade isen i lådorna flöt burkar av Budweiser och helrör av Mount Gay Rom. Det var bara att ta för sig, njuta av solen och värmen och känna friheten med livet.

Seglades det på något kyligare breddgrader, ja då lufsade man upp i stövlarna till pubar som King & Queen. Puben fungerade även som arbetsförmedling. Det var där man fick nys om vilken båt som behövde besättning till nästa regatta eller en extra hand till nästa transportsegling.

TRIVDES INTE I FÖRORTEN

En skön transportsegling med en 70–80-fotare från Cowes på Isle of Wight över Biscaya till någon regatta i Medelhavet slog två flugor i en smäll, lite pengar i plånboken samtidigt som man fick resa och se nya platser. Bingo var en transportsegling till Australien för Sydney Hobart Race.

Precis som Skip var det få av dessa havens vagabonder som gick under sina riktiga namn. De hade smeknamn som Fat Rabbit, Abbo, Jocko, Bruce the Goose, Chas →

Med 33 meter långa Innovation Explorer har Skip Novak seglat många sjömil; Transpac Race från Los Angeles till Honolulu, Yokohama till San Francisco, jorden runt med Bruno Peyron och Roger Nilson i The Race samt Gotland Runt.

→ from Tas, Sticky och Tom the Pom. Skip blev ganska snabbt en självklar del av dessa världsmedborgare. Men till skillnad från många andra hade Skip fått sitt smeknamn redan som liten.

– Bara min dagisfröken kallade mig Jimmy, säger Skip. Jag heter egentligen James. Pappa gav mig smeknamnet Skip när jag var fem år och vi seglade i vår familjs cruisingbåt.

– Pappa såg kanske redan då åt vilket håll mitt liv skulle gå.

Det här var i USA i början av 1950-talet. Skip seglade ofta med sin pappa Vladimir på Lake Michigan. Hans mamma Eleonor skötte hemmet och var som Skip uttrycker det ”a classic 1950’s housewife”. Föräldrarna hade invandrat från dåvarande Tjeckoslovakien och funnit sin plats i en förort till Chicago. James pappa jobbade som arkitekt.

– Mina föräldrar var väldigt stöttande i mitt seglingsintresse.

James ”Skip” Novak trivdes på sjön men inte i den stad han föddes i och inte i förorten där han växte upp.

Han hade två stora intressen – att segla och att läsa böcker.

– Jag längtade efter att få lämna den trista miljön i Chicagos förorter. Redan när jag var tolv år visste jag att jag skulle bli en världsresenär. Jag läste böcker av författare som Joseph Conrad och Ernest Hemingway och de inspirerade mig till det som blev mitt nomadliv.

SEGLADE MED DURAN DURAN

Skips stora intresse nummer ett ledde till fyra Whitbread, ett The Race (jorden runt-segling nonstop där Skip seglade jättekatamaranen Innovation Explorer), ett otal av alla de klassiska havskappseglingar nämnda tidigare och på senare år har det varje år, minst en eller två gånger, burit iväg till Antarktis, Sydgeorgien eller farvattnen runt Kap Horn.

När Skip svarar på frågan hur många sjömil han tror att han har seglat i sitt liv svarar han; ”minst 300 000”. Det är helt klart ett understatement.

Skips stora intresse nummer två, att läsa böcker, har

säkert bidragit till att han är en mycket god skribent. Han har skrivit två böcker och mängder av artiklar i internationell båtpress. Hans första bok med titeln *One watch at a time* handlar om Whitbread 1985/86 och hur han som skeppare fullföljde uppdraget att ta 80-fotaren Drum runt jorden. En av 1980-talets stora popstjärnor, Simon le Bon, tillsammans med Duran Durans två managers hade fått smak på det där med segling med stora båtar. Efter en sommar med en Swan 601 bestämde de sig för att direkt gå på den stora grejen – Whitbread. De kom snabbt i kontakt med Skip och även Roger Nilson. Skip och Roger hade seglat tillsammans på Alaska Eagle i Whitbread 1981/82 och kom bra överens. Det ledde till att Drum fick inte mindre än fem svenskar ombord, varav jag som skriver den här artikeln var en.

”JAG ÄR ETT NERVVRÅK”

Bara att komma till start med Drum var en prestation eftersom den tappade kölen i Fresting Race fem veckor före Whitbreadstarten. Men till tonerna från Simon le Bons James Bond-låt *A view to a kill*, omdöpt till ”*A view to a keel*” pulserande i högtalarna lämnade vi bryggan i Southampton och kom till start.

Påfrestningarna på Drum och besättningen blev stora redan på första etappen och den 27 oktober skrev Skip i sin dagbok som citeras från hans bok *One watch at a time*:

”... det ser ut att bli en lång och hård kryss ända ner till Kapstaden. Och än värre är att båten mår inte bra av det här stampandet i den höga sjön.

Jag vet, jag känner pressen. Ärligt talat, jag är ett nervvråk. Jag är säker på att alla 17 i besättningen frågar sig själva: ’Om de sista 1 000 sjömil utvecklas till en ren uthållighetstest, kommer Drum att överleva?’”

Drum delaminerade kraftigt i förskeppet och höll

nästan på att tappa kölen en gång till, men hon överlevde och det gjorde även besättningen som tog den gamla donnan runt jorden på ett beundransvärt sätt. Själv hade jag fått nog i Kapstaden, bodde där några månader för att sedan ge mig iväg på en tre månader lång fotosafari i södra Afrika.

ÄNNU ETT HOPPLÖST PROJEKT

Skips andra bok, *Fazisi – The Joint Venture* handlar också om Whitbread. Den här gången är det år 1989. I Sovjetunionens glasnostanda skapas ett projekt med både kommunistiska och kapitalistiska värderingar. Det är en smått ofattbar berättelse. Amerikanska Pepsi är till en början sponsor men drar sig ur efter kritik i USA om att företaget sponsrar ett sovjetiskt projekt och inte något amerikanskt.

I Punta del Este i Uruguay efter första etappen får skepparen Alexi Grischenko ett nervöst sammanbrott och hänger sig i ett träd. Han ersätts av Skip som varit med i projektet från början och som står för det mesta vad gäller kunskap om Whitbread och hur man tar till synes hopplösa projekt runt jorden.

Båten, Fazisi, var en mycket märklig skapelse, byggd i aluminium, med extremt låga fribord och med förstärkningar inne i båten som stal utrymme och gjorde den minst sagt obekvämt att segla.

Men vem har sagt att det ska vara bekvämt att kappsegla jorden runt? Fazisis största problem var projektets svaga ekonomi. I en intervju gjord av New York Times 12 april, 1990 förklarar Skip läget med orden ”vi är helt beroende av människors välvilja att komma runt” och säger vidare, ”I Nya Zeeland sålde vi så mycket vi kunde och var glada för de dollar vi kunde få. Vi sålde vår bil, gick runt med skokartonger och tiggde pengar och ordnade dagsseglingar för tio dollar turen.”

Än en gång visade Skip att han var skepparen med stort S. Han gjorde sitt jobb och lyckades få Fazisi runt jorden och i mål. Men kanske även Skips tålmod började tryta för projekt som till en början såg ut att kunna bli helt okej men som ganska snabbt visade sig bli, för att använda hans egna ord en ”shitfight”.

BYGGDE EN LÅNGFÄRDSBÅT

Redan innan han klev in i Fazisiprojektet hade han börjat förverkliga sin stora dröm som seglare. Att utforska de platser som han som kappseglare bara hade seglat förbi – Kap Horn, Eldslandet och Antarktis. – Jag har alltid varit en friluftsmänniska, gillat havet, bergen och avlägsna platser. Men för

att kunna leva ut drömmen och segla vart jag ville så måste man ha en egen båt. Inga kompromisser.

Tillsammans med två seglarkompisar från Drum, Phil Wade och Patrick Banfield (som senare konstruerade Wally-båtar, Fjord 40 och Moody 45), hade de →

FOTO: JOAKIM HERMANSSON

SVENSK NAVIGATÖREN ROGER NILSON OM SKIP NOVAK

• Med Skip har jag seglat tre varv runt jorden, fler varv än med någon annan. Först Whitbread med Alaska Eagle, sedan Drum och sist The Race ombord på Innovation Explorer. Han har alltid varit en mycket lojal och pålitlig vän.

• Skip var den som först bjöd in mig till Whitbread vilket jag alltid varit tacksam för. En invitation som radikalt kom att förändra de följande 28 åren av mitt liv! Ett fantastiskt liv som jag inte skulle vilja byta mot någon annans.

• Skip klev av sin professionella tävlingskarriär på ett moget sätt och har förskaffat sig unik kunskap om den hänförande naturen i de södra ishaven. Dessutom har han skaffat sig en härlig familj, två barn, med italienska hustrun Elena som jag hade nöjet att segla med ombord på Innovation.

Med Pelagic gick en dröm i uppfyllelse för Skip; att få segla med betalande gäster i Antarktis. Sedan några år tillbaka har han utökat verksamheten med den större Pelagic Australis.

Skip kopplar av bredvid rorsman i sin första jorden runt-kappsegling, Whitbread Round the World Race 1977/78.

→ ritat och byggt en 54-fotare i stål – Pelagic. Köl och roder var uppfällbara, dels för att båten skulle kunna stå på strand vid ebb men även som en säkerhetsåtgärd om båten skulle skruvas fast i packis.

54-fotaren Pelagic blev en av de första långfärdsbåtarna som byggdes helt i syfte att klara riktigt svåra förhållanden.

Överenskommelsen med Phil och Patrick var att ha båten som sin egen var tredje säsong. Skip tog första året. Det här var 1988.

– Jag hade en mängd kontakter från mitt kappseglingssliv och när jag berättade att det fanns möjlighet att få segla till de här platserna var det många som nappade. Första året levde jag ombord åtta månader och förstod snart att med lite hårt arbete skulle det fungera att ta betalande gäster eller olika expeditioner till dessa farvatten.

BLEV EN PIONJÄR

Phil och Patrick seglade Pelagic var sin säsong men när Skip var tillbaka efter Fazisprojektet köpte han ut dem och satsade fullt ut på sitt nya levebröd och sätt att segla.

Han startade sitt lilla företag med "äventyrsharter" som affärsidé och med mottot "Vem som helst, vart som helst, när som helst".

"Med Pelagic var vi pionjärer med den här typen av segling"

– Med Pelagic var vi pionjärer med att kunna erbjuda den här typen av segling och äventyr. Hela området runt Kap Horn och att ha staden Ushuaia som bas var något helt outvecklat. När vi kom dit fanns det inga turister. Något som helt har ändrats på senare år med alla kryssningsfartyg som utgår från Ushuaia.

Det gick bra för Skip och hans Pelagic. Förutom betalande gäster fick han uppdrag från forskar- och filmteam. Ett av hans uppdrag var från BBC där Pelagic skulle fungera som moderfartyg till en filmatisering av Ernest Shackletons berömda segling från Elefantön till Sydgeorgien med livbåten James Caird.

ALLA HJÄLPER TILL

Den här typen av jobb var också bra för Skips marknadsföring av sina annorlunda charterseglingar.

– Idag använder alla ordet "Expedition". Stora kryssningsfartyg säger att det är en expedition när det i själva verket handlar om en kryssning. Gästerna blir serverade god mat och rutten är planerad på förhand in i minsta detalj. Det är ingen expedition.

– Ombord på Pelagic hjälper alla till med att laga mat, diska, gå sina vakter och delta i arbetet ombord. Och jag vet att man vill göra det, det blir en helt annan stämning ombord när man gör saker tillsammans. →

Att vara navigatör på 70-talet innebar att kunna få fram en positionsangivelse med hjälp av sextant.

Skip Novak har säkert seglat över 300 000 sjömil, varav ett varv runt jorden, ombord på sovjetiska båten Fazisi.

→ – Ja, visst vi kan ha planerat att segla från Falklandsöarna till Sydgeorgien eller från Ushuaia till Antarktiska halvön, men inget är garanterat. Det är väder och vindar som avgör om kan göra det. Men vi har bästa möjliga båt för att klara det och än så länge har vi lyckats ta oss till de platser vi planerat. Men man måste vara ödmjuk inför naturen, i synnerhet i de här farvattnen.

HELLRE ARBETSÅT ÄN LYXBÅT

Skips affärsidé, motto och koncept fungerar. Sedan 2004 har han utökat sin verksamhet med Pelagic Australis, en 70-fotare i rå, omålad aluminium.

– Det går inte att segla på det sätt jag vill och bland is om man ska gå omkring och oro sig för att få en repa i bordläggningen. Hela min filosofi vad gäller båtar är att det ska vara enkelt. Gärna mysigt och skönt inne i båten men man ska inte vara upptagen av hur båten ser ut eller om den kan gå sönder. Man ska vara upptagen med att njuta av det man ser.

– Hellre seglar jag en bekväm arbetsbåt än en stor lyxbåt med en massa finesser där man behöver vara civilingenjör för att få allt att fungera.

Skips liv har gjort honom till en världsmedborgare. Från barndomsären i Chicago kunde han via seglingen ta sig vidare ut i världen. Det började med kapp- och transportseglingar i USA, sen Europa, sen runt jorden några gånger. Men det är klart att han också kom iland och behövde någonstans att bo. Under många år hade han sin fasta punkt på Satchell

Lane 12 i Hamble på Englands sydkust. Han bodde några år i London och sedan 2002 är Kapstaden i Sydafrika hans hem.

– Jag gillar Kapstaden. Här har jag min familj, men en stor anledning till att vi flyttade hit var för att bygga Pelagic Australis. Det är betydligt billigare att bygga en båt här än i Europa eller i USA.

SEGLAR MED DOTTERN

Skip är nu 58 år. Hans företag är etablerat och därmed kan han hyra in skeppare och deckhand som tar hand om gäster och de båda Pelagicbåtarna.

Kanske det också är livets gång, även för en världsmedborgare, storseglare och skeppare som Skip? Kanske har han ändrat sitt liv så att han är en människa som passar in?

– Jag vill inte bli 60 år och veta att det enda jag gjort i livet är att ha kappseglat jorden runt, säger han.

Tillsammans med sin Elena Caputo, tv-journalist från Italien med Sydafrika som bevakningsområde, har Skip dottern Lara, 8 år, och sonen Luca, 6 år.

– Våra barn gillar naturen, gå i bergen och campa. Luca håller mest till på beachen och leker med surfbrädor. Han blir säkert en surfare på heltid, vilket inte är dåligt.

– Lara spelar piano och gillar segling. Vi har just köpt en Laser som hon försöker bemästra i lätta vindar. Jag paddlar bakom och ger instruktioner som ”Lova, lova!, Släpp på skotet”. Allt för att hon inte ska kappsejsa eller kanske snarare – segla ifrån mig. *

”Jag vill inte bli 60 år och veta att det enda jag gjort i livet är att ha kappseglat jorden runt”

FOTO: HASSE BAUER

LÄS MER
I NÄSTA
NUMMER!

FOTO: SAIL RACING

I nästa nummer av Segling följer vi med Skip Novak och båten Pelagic Australis till den mystiska vulkanön Deception Island, 400 sjömil söder om Kap Horn. Ön är en aktiv vulkan som med sin kratertopp sticker upp ur Antarktisk iskalla vatten.